

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Angående betänkandet Näringsförbud – tillsyn och effektivitet (SOU 2012:84)

Näringsdepartementets dnr N2013/84/MK

Revisorsnämnden (RN) har anmanats att yttra sig över rubricerat betänkande. RN får, utifrån de intressen som myndigheten har att företräda, anföra följande.

I betänkandet föreslås bl.a. att revisorers skyldighet i aktiebolagslagen (2005:551) att anmäla misstanke om brott ska utökas till att även omfatta överträdelser av den förslagna lagens ansvarsbestämmelse avseende överträdelse av näringsförbud. Förslaget innebär en utökad rapporteringsplikt för revisorer i aktiebolag.

RN ifrågasätter inte vikten av att personer som belagts med näringsförbud lagförs om de åsidosätter förbudet. Samtidigt vill RN framhålla att den rapporteringsplikt som revisorer åläggs i förslaget måste ses i ljuset av det uppdrag som en revisor i sin egenskap av ett bolagsorgan har i ett aktiebolag.

I 9 kap. 3 § aktiebolagslagen anges att styrelsen och den verkställande direktören är föremål för revisorns granskning.¹ Denna krets har utvidgats genom bestämmelsen i 9 kap. 42 § andra stycket aktiebolagslagen. Där anges numera att revisorn också ska anmäla om han eller hon misstänker att *någon* person inom ramen för bolagets verksamhet har gjort sig skyldig till mutbrott. Personen behöver inte heller med nödvändighet vara anställd av bolaget. Det kan sålunda vara fråga om t.ex. en uppdragstagare eller en person som är anställd av eller ställföreträdare för ett dotterföretag. Som skäl för denna utvidgning anförde regeringen dels kritik från OECD om att Sverige måste vidta åtgärder rörande korruption för att fullgöra sina internationella åtaganden, dels det stora allmänna intresset av att förhindra och förebygga korruption. I en rapport från OECD framhölls särskilt att det svenska regelverket bör skärpas i samband med internationell handel (prop. 2009/10:204 – En frivillig revision, s. 62 och 115).

Av det ovan sagda följer att det redan nu finns en diskrepans mellan revisorns granskningsskyldighet och rapporteringsskyldighet. De skäl som angavs för den

¹ RN noterar i sammanhanget att den nu föreslagna agerandeplikten för revisorer i praktiken endast torde bli aktuell avseende andra funktionärer än styrelsen och verkställande direktör, då dessa enligt 8 kap. 43 § aktiebolagslagen ska anmälas för registrering i aktiebolagsregistret. RN förutsätter här att beslut om näringsförbud förhindrar sådan registrering mot bakgrund av att Bolagsverket för både aktiebolagsregistret och näringsförbudsregistret.

Revisorsnämnden

Supervisory Board of Public Accountants

tidigare utvidgningen bygger på att Sverige annars riskerade att inte fullgöra sina internationella åtaganden inom ett viktigt område. Det fanns således en väsentlig rättfärdigandegrund för den utvidgningen.

RN vill mot denna bakgrund väcka frågan om konsekvenserna av att lägga på revisorn ytterligare rapporteringsskyldigheter rörande denna utvidgade personkrets. Det finns enligt RN:s uppfattning en risk för att skillnaderna mellan den granskning som en revisor ska genomföra och den rapporteringsskyldighet som baseras på den genomförda granskningen kan leda till oklarheter om revisionsuppdragets innehåll. Detta riskerar i förlängningen att minska tilltron till revisorskåren. Inte minst gör sig denna risk gällande i fall som det nu aktuella då det är tveksamt om en revisor, inom ramen för den granskning som den sedvanliga revisionen ger honom eller henne anledning att göra, kan antas få kännedom om sådana förhållanden som utlöser agerandeplikten.

Därutöver noterar RN följande frågeställningar vad gäller myndighetens tillsyn och kontroll av revisorernas efterlevnad av den föreslagna bestämmelsen. Som ansvarsbestämmelsen enligt förslaget till ny lag om näringsförbud är utformad är näringsförbudet en avgörande förutsättning för ansvar. För att RN ska kunna vidta disciplinära åtgärder mot en revisor för underlåtenhet av den aktuella rapporteringsplikten är det därför en förutsättning att revisorn i fråga kan tillskrivas en faktisk misstanke om att person har näringsförbud. Sådan kännedom kan enkelt inhämtas från näringsförbudsregistret. I betänkandet understryks dock att det inte bör ankomma på en revisor att rutinmässigt kontrollera näringsförbudsregistret och om personer med anknytning till ett aktiebolag förekommer där, vilket RN i sak tillstyrker.

Om förslaget såvitt avser revisorers rapporteringsskyldighet genomförs kan det inom ramen för RN:s tillsyn därför uppstå en betydande osäkerhet i det att en revisor inte på objektiv grund kan förväntas ha kännedom om en viss person har näringsförbud eller inte. RN vill därför väcka frågan om revisorer, i vart fall i motiven till bestämmelsen, bör åläggas en begränsad granskningsskyldighet att genomföra kontroll i näringsförbudsregistret i fall då han eller hon finner skäl att misstänka att en viss person i ledningsställning förekommer där. Denna kontroll bör göras innan revisorn vidtar åtgärder enligt 9 kap. 43 och 44 §§ aktiebolagslagen. Detta skulle minimera risken för onödiga anmälningar och begränsa den osäkerhet som beskrivits ovan inom RN:s tillsynsverksamhet.

Beslut om detta yttrande har fattats av RN:s chef, direktören Anita Wickström, i närvaro av chefsjuristen Adam Diamant, revisionsdirektören Sören Bergner och avdelningsdirektören Jacob Westling, som har föredragit ärendet.

Anita Wickström

Jacob Westling